

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø ved HVL 2020 - 2024

Innhold

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø ved HVL 2020 - 2024	1
1. Bakgrunn, mål, forankring og verdier	3
1.1 Bakgrunn og mål	3
1.2 Verdier og forankring	3
1.3 Lovverk	4
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	5
2. Tiltak for et inkluderende læringsmiljø.	5
2.1 Psykososialt læringsmiljø	6
2.2 Pedagogisk læringsmiljø	7
2.3 Fysiske læringsmiljø	8
2.4 Organisatorisk læringsmiljø	10
2.5 Digitalt læringsmiljø	11
3. Oppfølging og revidering av planen	12
3.1 Nyttig informasjon og ressurser i arbeidet med planen	12

1. Bakgrunn, mål, forankring og verdier

1.1 Bakgrunn og mål

Denne handlingsplanen skal være et styringsverktøy i arbeidet med det helhetlige læringsmiljøet ved HVL i perioden 2020-2024 og inngår i høgskolen sitt kvalitetssystem. Planen skal ivareta mangfoldet i læringsmiljøet og bidra til å fremme et godt læringsmiljø for studenter på ulike områder ved HVL. Læringsmiljø viser til alle faktorer som kan påvirke studentenes læring som planer, lærestoff, læremidler, organisering av undervisningen, arbeidsformer, vurderingsformer, psykososiale- og fysiske forhold, digitalisering, holdninger til læring, trygghet og sikkerhet m.m. Læringsmiljøet ved HVL som utdanningsinstitusjon er avgjørende for at studentene skal oppnå ønsket og forventet læringsutbytte, i tillegg til god helse og trivsel.

Det er en målsetting at læringsmiljøet skal favne mangfoldet i studentmassen, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, religion eller funksjonsevne. Alle studenter har lik rett, men ulike forutsetninger og behov for å kunne delta i læringsprosessen. Fokus på å inkludere så mange som mulig i de ordinære løsningene gjennom universell utforming og dermed redusere behovet for spesialløsninger, er en viktig oppgave for læringsmiljøarbeidet ved HVL.

Universell utforming betyr utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal derimot ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det. Supplerende regler om rett til individuell tilrettelegging er nødvendig både for studenter med funksjonsnedsettelse og for studenter med andre særskilte behov.

1.2 Verdier og forankring

I strategien for HVL 2019-2023 er verdiene *Utfordrende, Delende og Tett på* sentrale begreper. HVL skal danne og utdanne høyt kompetente kandidater til beste for samfunnet. Målet på at HVL har lyktes med dette er blant annet et godt læringsmiljø og et aktivt studentdemokrati. HVL skal stimulere studentene til å være aktive og nysgjerrige og til å ta ansvar for egen læring. Gjennom trygge og gode læringsmiljø skal HVL utdanne kompetente studenter som trives og tør satse. Denne planen søker å ivareta både målsettingen og fusjonsplattformens verdier. Planen er også forankret i Læringsmiljøutvalget sitt mandat; formål, rolle og funksjon for læringsmiljøarbeidet ved HVL (vedtatt LMU 1. april 2020).

Handlingsplanen har valgt å operasjonalisere begrepet læringsmiljø i fem hovedkategorier i henhold til Universell sin forståelse og definisjon av begrepet:

- Fysisk læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø
- Organisatorisk læringsmiljø
- Pedagogisk læringsmiljø
- Digitalt læringsmiljø

1.3 Lovverk

HVL må forholde seg til lovverk som regulerer universell utforming og individuell tilrettelegging. Individuell tilrettelegging og universell utforming av læringsmiljøet i høyere utdanning er lovfestet i både universitets- og høgskoleloven (§ 4-3 (5)) og i diskriminerings- og tilgjengelighetslova (§ 17). Dette gir retningslinjer og føringer for en inkluderende praksis ved Høgskolen på Vestlandet:

De viktigste lovene og styringsdokumentene finner du her:

Universitets- og høgskoleloven

- § 4-3 om Læringsmiljø slår fast at læringsmiljøet skal utformes etter prinsipper om universell Utforming.
- man skal i tillegg legge til rette for studenter med funksjonsnedsettelse så langt det er mulig og rimelig.

Likestillings- og diskrimineringsloven LDL (2018)

Likestillings- og diskrimineringsloven som tredde i kraft i 2018 fremmer krav om universell utforming og egnet individuell tilrettelegging:

- § 6 medfører et generelt diskrimineringsvern for alle.
- § 12 slår fast at brudd på plikten til individuell tilrettelegging eller universell utforming er diskriminering.
- § 17 gir universiteter og høgszkoler en generell plikt til universell utforming.
- § 18 gir universiteter og høgszkoler plikt til universell utforming av IKT.
- § 19 gir universiteter og høgszkoler en plikt til å jobbe aktivt å målrettet for universell utforming.
- § 21 slår fast at studenter med funksjonsnedsettelse har rett til egnet tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen.

Plan- og bygningsloven (PBL 2008/2009)

- har vedtatt prinsippet om universell utforming som en del av formålsparagrafen.

Lov om offentlige anskaffelser

- § 6 hjemler bestemmelser om universell utforming.

Byggeteknisk forskrift TEK10

- Byggeteknisk forskrift (2010) legger viktige premisser til grunn for arbeid med tilrettelegging av bygg.

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

- § 1-6 følgende personer anses som arbeidstakere etter lovens regler om varsling og helse, miljø og sikkerhet når de utfører arbeid i virksomhet som går under loven: a) elever ved institusjoner som har undervisning eller forskning som formål.

Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-2019

Norge universelt utformet 2025

NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler

2. Tiltak for et inkluderende læringsmiljø.

Under gis en oversikt over satsingsområder for styrking av læringsmiljøet ved HVL i perioden 2020-24.

Universell utforming er det bærende prinsipp for utforming av læringsmiljø: å inkludere alle studenter i de ordinære løsningene så langt det lar seg gjøre. I praksis dreier universell utforming av læringsmiljø seg om utforming av bygninger og uteområder, planlegge bruk av IKT slik at verktøyene kommer alle studentene til gode, planlegge studieprogram og studiemateriell med tanke på mangfoldet i studentmassen og bruk av metoder for undervisning som gir god studiekvalitet for alle.

2.1 Psykososialt læringsmiljø

Med psykososialt læringsmiljø menes psykologiske og sosiale faktorer som har konsekvenser for trivsel, helse og yteevne på studiestedet. Vi snakker da om mellommenneskelig samspill mellom studenter, fagansatte, og ansatte i administrasjonen, samt internt mellom studenter. Det handler om individuelle opplevelser, følelser og erfaringer som menneskene som deltar i læringen har med seg. Sosialt miljø, kultur og velferd bidrar til å fremme det psykososiale læringsmiljøet.

HVL skal:	Ansvarlig	Tid
Legge til rette for at alle studenter inkluderes i studiemiljøet	Studentdemokratiet, fakultetene, prorektor for utdanning, Sammen, Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon	Kontinuerlig
Legge til rette for å integrere internasjonale utvekslingsstudenter i læringsmiljøet på de ulike campus	Fakultetene, Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon	Kontinuerlig
Være pådriver for sosial og faglig inkludering mellom studenter med spesifikt fokus på studiestart.	Studentdemokratiet, fakultetene, Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon, prorektor for utdanning	Kontinuerlig. Fokus på studiestart.
Gjennomføre «God Start» presentasjoner på alle campus for alle 1 års og internasjonale studenter	Sammen, prorektor for utdanning	Hvert høstsemester i planperioden. Vårsemester på campus som har studieprogram med oppstart om våren

Bidra til at mentorordninger kan etableres ved HVL for å fremme møteplasser og økt faglig og sosial integrering mellom studenter.	Prorektor for utdanning, fakultetene, Sammen	Oppstart høsten 2020
Være en pådriver og deltaker i det nasjonale kompetansenettverket for studenters suksess i høyere utdanning.	Prorektor for utdanning	Våren 2020-2022
Følge opp tiltaket «Eksamenskoden» på alle campuser for å fremme studiemestring.	Prorektor for utdanning, studentdemokratiet, Sammen	Kontinuerlig
Sørge for variasjoner i bygg og møblering som bidrar til økt trivsel og sosiale møteplasser blant studentene.	ADU	Kontinuerlig
Legge til rette for linjeforeningenes arbeid for å skape et sosialt og faglig miljø på tvers av årskull	Punktet er ikke diskutert i arbeidsgruppen	Kontinuerlig

TIPS! Konkrete eksempler i arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet kan være å fokusere på gode førstesemestertiltak som kan fremme inkludering, trivsel og helse. Forslag til ulike tiltak finner du blant annet her; »Kompetansenettverk for studenters suksess i høyere utdanning» <https://nfye.w.uib.no/>.

2.2 Pedagogisk læringsmiljø

Det pedagogiske læringsmiljøet omhandler utforming av læringsmål, form og innhold for et studieprogram eller emne, slik som valg av læringsaktiviteter, vurderingsformer eller hvordan det faglige innholdet ellers presenteres. Det pedagogiske læringsmiljøet går dessuten hånd i hånd med de ytre rammefaktorene, slik som de digitale og fysiske rammene for den pedagogiske aktiviteten. Det pedagogiske læringsmiljøet påvirkes også av studentenes forutsetninger for læring, med utgangspunkt i ulike læringsstiler, behov og preferanser, samt deres kulturelle og personlige bakgrunn.

HVL skal:	Ansvarlig	Tid
Tilrettelegge for individuelle behov. Sikre og nyttiggjøre supplerende regler om rett til individuell tilrettelegging både for studenter med funksjonsnedsettelse og for studenter med andre særskilte behov	Fakultetene, prorektor for utdanning	Kontinuerlig

Være pådriver for universell utforming av læring gjennom varierte evaluering og undervisningsmetoder som sikrer kvalitet i utdanningen.	Fakultetene, prorektor for utdanning, LMU	Kontinuerlig
Jobbe for et godt læringsmiljø preget av korte avstander og god kultur for tilbakemelding og veiledning mellom studenter og ansatte.	Fakultetene, prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Sikre et likeverdig tilbud for alle studenter med rett til tilrettelegging uavhengig av campus og studieprogram	Fakultetene, prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Sørge for rammefaktor med god kvalitet som sikrer de digitale og fysiske rammene for den pedagogiske aktiviteten. Ha et særlig fokus på læringsaktiviteter inn mot samlings – og nettbaserte studier og studier med studenter på ulike campus.	Fakultetene, OUD, Prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Uppfordret bruke mikrofon i auditorier og rom der slikt utstyr finnes	Fakultetene	Kontinuerlig

TIPS! Sikrer vi studentene varierte lærings og vurderingsformer? Kan undervisningsformen i et emne føre til at noen på grunn av funksjonsnedsettelse ikke kan følge undervisningen? Eller hva om et emne i et program tar for mye plass sammenliknet med andre emner? For studentene er ofte slike spørsmål sentrale for det pedagogiske læringsmiljøet.

2.3 Fysiske læringsmiljø

Med fysisk læringsmiljø menes de fysiske omgivelser som påvirker den enkelte students mulighet for læring.

Det fysiske læringsmiljøet kjennetegnes av faktorer som gjelder fysiske forhold og omgivelser. De fysiske omgivelsene skal være utformet slik at de legger til rette for gode og inkluderende læringsprosesser for alle, og uten å være til hinder for studiene.

HVL skal:	Ansvarlig	Tid
Ha tilpassede undervisningsrom, tilgjengelige og varierte studentarbeidsplasser	ADU, Bibliotek,	Kontinuerlig
Ha tilfredsstillende inneklima	ADU/Gårdeier	Kontinuerlig
Tilstrebe en universelt utformet bygningsmasse og uteområder, tilfredsstillende tilganger og åpningstider til studiestedene	ADU/Gårdeier	Kontinuerlig
Ha god og oversiktlig skilting og informasjon i høgskolens bygg og arealer	ADU/Gårdeier	Kontinuerlig
Sertifiseres som Miljøfyrtårn ved alle campuser	ADU	Kontinuerlig

TIPS! Konkrete eksempler i arbeidet med det fysiske læringsmiljøet i handlingsplanen kan blant annet være; å sikre gode lys og lydforhold, nok stikkontakter, studentarbeidsplasser og tilrettelegging for varierte undervisningsformer.

2.4 Organisatorisk læringsmiljø

Med organisatorisk læringsmiljø menes forhold om hvordan studiene er organisert, ulike studieadministrative systemer, struktur og organisering av arbeidet med læringsmiljø, systemer for medvirkning og tilbakemeldinger fra studentene. Læringsmiljøutvalget sitt arbeid inngår også i det organisatoriske læringsmiljø, det samme gjør kvalitetssystem, systemer for studentkartlegginger, rutiner og håndbøker med mer.

HVL skal:	Ansvarlig	Tid
Sørge for at informasjon er tilgjengelig og oppdatert i tydelige informasjonskanaler på norsk og engelsk	AKS, fakultetene, Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon, ADU	Kontinuerlig
Ha et «Si i fra system» som daglig følger opp behovsmeldinger og rapporterer fast til HVL	Prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Inkludere læringsmiljøutvalget i konsekvensvurderinger som utføres i prosessen mot universitetsstatus	Prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Følge opp studentundersøkelser som blant annet studiebarometeret og SHoT – undersøkelsen	Prorektor for utdanning, fakultetene, Sammen	Kontinuerlig
Samarbeide tett med Studentsamskipnaden og studenttinget om studenthelse og trivsel.	LMU, prorektor for utdanning, Sammen	Kontinuerlig
Sørge for at studentombudet sin rapport blir gjort kjent i HVL sin råd og utvalgsstruktur der det er relevant.	Prorektor for samhandling, studentombudet	Halvårlig
Sikre studentmedvirkning i aktuelle temaer som blir aktualisert på kvalitetskonferansen	Prorektor for utdanning	Årlig

TIPS! Konkrete eksempler i arbeidet med det organisatoriske læringsmiljøet kan være å regelmessig informere om kvalitetssystemet ved HVL og ha fokus på hvilke muligheter studentene har for medvirkning.

2.5 Digitalt læringsmiljø

Det digitale læringsmiljø handler om faktorer som berører bruk og utvikling av IKT i læring og hvordan IKT brukes, integreres og utnyttes som en del av den pedagogiske virksomheten innenfor hvert enkelt fagområde.

HVL skal:	Ansvarlig	Tid
Bruke felles læringsplattform som kan ivareta prinsippet om universell utforming	Fakultetene, OUD, prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Sikre universell utforming av digitale læremidler i undervisningen	Fakultetene, OUD, prorektor for utdanning	Kontinuerlig
Sikre at nettløsninger rettet mot studenter er universelt utformet og tilfredsstillende lovkravene. Dette berører områder som nettsider, e-læringsplattformer, dokumenter, digital eksamen og apper.	Prorektor for utdanning, OUD, fakultetene, AKS	Kontinuerlig Nye nettløsninger 2019 Eksisterende nettløsninger 2021
Være pådriver for at alle undervisningsrom er tilfredsstillende teknisk utstyrt etter prinsippet om universell utforming	ADU, OUD	Kontinuerlig

TIPS! For universell utforming av digitale læremidler som powerpoint, Word, video og PDF; se e - læringskurs i Canvas Commons; «Universell utforming av dokumenter og nettsider». Husk at trykte dokumenter ikke kan gjøres tilgjengelig på lyd for studenter med dysleksi og synsproblemer - en talesyntese kan lese opp teksten når den er digital.

3. Oppfølging og revidering av planen

Læringsmiljøutvalget ved HVL vil følge opp handlingsplanen i sitt årshjul. Planen skal være et styringsdokument i HVL sitt systematiske arbeid med læringsmiljøet og som en del av institusjonens kvalitetssystem.

Enkelte ansvarsområder i planen kan bli prioritert i perioder gjennom strategisk satsing. Ulike områder i planen vil også være viktige saker i ulike råd og utvalg ved HVL. LMU følger systematisk opp handlingsplanen og har mulighet til revidering av planen ved årlig gjennomgang.

3.1 Nyttig informasjon og ressurser i arbeidet med planen

- Campuskontor i regi av ALU ved HVL- veiledning og råd til flercampusundervisning og studentaktive arbeidsformer
- Universell.no - jobber for samarbeid og kunnskap om læringsmiljø, universell utforming og inkluderende løsninger i høyere utdanning.
- Uu.difi.no. Digitaliseringsdirektoratet - Tilsynet for universell utforming av ikt. Veiledning og råd om universell utforming av IKT. Informasjon om krav og regelverk. Blant annet e- læringskurs om universell utforming av IKT
- Diku.no. Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning. Digitalisering for læring i høyere utdanning – ressurser. En samling ressurser som kan være til nytte i arbeidet med pedagogisk digitalisering.
- E- læringskurs i Canvas Commons; «*Universell utforming av dokumenter og nettsider*».
- nfyw.uib.no - kompetansenettverk for studenters suksess i høyere utdanning. Nyttig informasjon om blant annet mottak og førstesemester, organisering og tilrettelegging.